

Raadsinformatiebrief

Onderwerp

Overzicht financiën afval 2018

Datum

9 april 2019

Toelichting

Het boekjaar 2018 wordt afgesloten met een tekort op de financiële balans van de afval-begroting. Vanwege de grootte en complexe redenen voor dit tekort wordt de verantwoording hiervan niet alleen in de financiële jaarstukken 2018 meegenomen, maar ook middels deze RIB toegelicht.

Het totale tekort bedraagt €464.380. Dit tekort bestaat uit twee delen: de uitgaven zijn €192.198 hoger uitgevallen dan geraamd, en de inkomsten zijn €272.182 lager dan geraamd.

De RIB bestaat uit vier onderdelen:

1. toelichting op de uitgaven
2. toelichting op de inkomsten
3. toelichting op de gevolgen voor 2019 en 2020
4. acties die worden ondernomen.

1. UITGAVEN

De uitgavenkant laat een tekort zien van €192.198 ten opzichte van de begroting, dit is een overschrijding van 9,2% van de geraamde uitgaven. Alle posten worden onder de tabel toegelicht. De grootste overschrijdingen (geel gearceerd) zijn:

- nabetalings over 2017, in totaal €138.383
- gestegen kosten voor transport en inzameling, met name van huisvuil en PMD
- overschrijding dienstverleningsovereenkomst met Blink

	Post	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Verschil in €	Verschil in %	nabetalingen 2017
uitgaven							
1.	Overige niet duurzame goederen en diensten	14.385	20.000	12.100	7.900	39,5%	
2.	Stortkosten	149.476	220.000	213.062	6.938	3,2%	
3.	Ophalen en transport huisvuil	402.922	336.000	456.447	-120.447	-35,8%	103.882
4.	Ophalen en transport kunststoffen (PMD)	180.189	150.000	219.195	-69.195	-46,1%	20.245
5.	Inzameling oud papier	240.000	175.000	171.074	3.926	2,2%	
6.	Inzameling glas	18.000	25.000	28.558	-3.558	-14,2%	
7.	Dienstverleningsovk.	150.234	50.000	74.056	-24.056	-48,1%	15.256
8.	Exploitatie milieustraat	401.975	494.000	505.040	-11.040	-2,2%	
9.	Afvalkalender	1.134	2.000	2.141	-141	-7,1%	
10.	Overhead en BTW*		408.501	408.501			
11.	Verrekeningen		106.827	89.352	17.475	16,4%	
12.	Loonkosten*		58.675	58.675			
13.	BSOB*		42.748	42.748			
	Subtotaal uitgaven		2.088.751	2.280.949	-192.198	-9,2%	138.383

* hiervan vindt geen verrekening plaats, realisatie is gelijk aan begroting

Ad 1. Overige niet duurzame goederen en diensten

Op deze post is een overschot van €7.900. De post bevat uitgaven voor onderzoek en advies, namelijk het adviesrapport van adviesbureau MetPieter over de frequentie en methode van afvalinzameling en deelname aan een aantal onderzoeken van Blink. Ook vallen hier kosten onder voor het ruimen van zwerfvuil en sanering van afvaldumping.

Ad 2. Stortkosten

Op de post stortkosten is een overschot van €6.938. Stortkosten worden aan Attero betaald voor het storten van GFT, aan Verhoeven Groencompostering voor het snoeiafval, en aan Blink voor het storten van de andere afvalstromen van huis-aan-huis inzameling en de milieustraat.

Ad 3. Ophalen en transport huisvuil

Op deze post is een tekort van €120.447. Dit wordt grotendeels verklaard doordat in 2018 een nabetaling over de eindafrekening van 2017 van Blink is verwerkt van €103.882. Hierna blijft voor 2018 een tekort over van €16.565, veroorzaakt door stijgende transportkosten. Deze kosten zijn door Blink voorzien en in de begroting 2018 (vastgesteld door de Raad op 9 mei 2018) is deze verhoging al meegenomen. Toen konden de tarieven 2018 echter niet meer worden aangepast.

Het inzamelen is duurder geworden, onder andere door onderhoud en vernieuwing van de inzamelvoertuigen en hogere brandstofkosten. Daarnaast worden er kosten gemaakt voor het terugrijden wanneer een lediging niet goed heeft plaatsgevonden, een service die we onze

inwoners aanbieden. Er wordt met de chauffeurs gesproken om de frequentie van dit soort incidenten terug te dringen.

Ad 4. Ophalen en transport kunststoffen (PMD)

Deze post heeft een totaal tekort van €69.195, waarvan €20.245 een nabetaling betreft aan Suez voor de vermarkting van PMD over 2016. Omdat PMD inzameling relatief nieuw is voor de sector kennen deze verrekeningen een grote vertraging. Het overige bedrag wordt verklaard door dezelfde redenen als het tekort bij de inzameling van huisvuil: stijgende kosten voor het inzamelen. Dit komt ook doordat inwoners beter scheiden dan verwacht waardoor het aanbod PMD groter is dan voorzien, wat de inzameling duurder maakt.

Ad 5/6. Inzameling glas en papier

Deze posten wijken slechts licht af van de begroting. De stijging voor de inzameling van glas is te wijten aan stijgende transportkosten.

Ad 7. Dienstverleningsovereenkomsten

Onder deze post valt alle containermanagement in de gemeente, dat wil zeggen het leveren en wisselen van containers, vervanging van kapotte chips en containers en het leveren van milieupassen. In 2018 heeft een verkening over 2017 plaatsgevonden, in 2017 was hierdoor op deze post een groot overschot. De verkening verklaart €15.256 van de overschrijding. De overige overschrijding wordt deels verklaard doordat voor enkele woningbouwprojecten in 2018 de containers zijn geleverd. Ook het ontwikkelen van de app en digitale omgeving (mijnblink) heeft voor extra kosten gezorgd. Deze kosten zijn eenmalig.

Ad 8. Exploitatie milieustraat

De exploitatie van de milieustraat is onder andere duurder uitgevallen doordat er meer personeelskosten zijn geweest dan verwacht, door langdurige uitval van enkele vaste krachten in de Blinkregio, waaronder de dagelijks beheerder van de milieustraat Laarbeek. Dit wordt verrekend over alle milieustraten van Blink waardoor de kosten voor Laarbeek nog enigszins worden gedempt. In totaal kent de milieustraat een tekort van €11.040. Een belangrijke verklaring hiervoor is het grote verloop in personeel, waardoor de kosten van inwerken, vervangen en begeleiden zijn gestegen.

Ad 9. Afvalkalender

De afvalkalender is vrijwel even duur uitgevallen als was begroot.

Ad 10. Overhead en BTW

Naast de kosten die voor afval worden uitgegeven wordt een deel van de afvalstoffenbegroting gereserveerd voor overhead binnen de eigen organisatie en BTW over de uitgaven. Dit zijn 'fictieve' bedragen waarover geen werkelijke afrekening plaatsvindt.

Ad 11 - 12. Verrekeningen en loonkosten

Deze post betreft de verrekeningen van de kosten die binnen de gemeente gemaakt worden voor afval, zoals gebruik van het gebouw, elektriciteit, telefoonkosten en dergelijke. Deze verrekeningen zijn lager uitgevallen dan begroot waardoor een overschot is ontstaan van €17.475. De toeschrijving van een deel van de loonkosten van de gemeente aan afval is fictief en daarom is de afrekening conform begroting.

Ad 13. BSOB

De BSOB krijgt een vergoeding voor het factureren van de afvalstoffenheffing, inclusief de DIFTAR voor de containers en de bezoeken aan de milieustraat. Deze vergoeding wordt niet verrekend en is daarom conform begroting.

2. INKOMSTEN

De inkomstenkant laat zien dat er €272.182 minder inkomsten zijn gerealiseerd dan begroot. Alle posten worden onder de tabel toegelicht. Drie grote posten springen in dit overzicht in het oog:

- lagere vergoedingen uit het verpakingsconvenant, €160.330 minder dan begroot;
- tekort uit DIFTAR (containers), €64.445 minder dan begroot;
- tekort uit poorttarieven en vermarkting milieustraat, €66.978 minder dan begroot.

	Post	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Verschil in €	Verschil in %	Verreke- ningen 2017
inkomsten							
14.	Opbrengst oud papier	197.204	175.000	149.272	-25.728	-0,5%	18.350
15.	Opbrengst inzameling glas	8.975	5.000	29.754	+24.754		
16.	Vergoeding verpakingsconvenant	388.127	450.000	289.670	-160.330	-35,6%	-28.940
17.	Afvalstoffenheffing (vastrecht)	732.084	764.019	784.563	+20.544	+2,7%	
18.	DIFTAR (containers)	556.759	511.382	446.938	-64.444	-12,6%	
19.	Opbrengst milieustraat	80.000	190.000	123.022	-66.978	-35,2%	
	Subtotaal inkomsten	1.963.149	2.095.401	1.823.219	-272.182	-13,0%	

Ad 14 - 15. Opbrengsten oud papier en glas

De opbrengsten van oud papier in 2018 lijken lager dan verwacht, maar de facturen zijn gecombineerd met het glas. Samen zijn deze posten vrijwel geheel conform de begroting. Dit geeft echter niet helemaal een reëel beeld, omdat er in 2018 nog enkele nabetalingen zijn verwerkt van 2017, ten grootte van ongeveer €18.000. Worden deze inkomsten uit 2017 niet meegerekend dan ontstaat een lagere opbrengst dan verwacht van ongeveer €18.000. Dit komt door lagere afzetprijzen per ton.

Ad 16. Vergoeding verpakingsconvenant

Het verpakingsconvenant is een fonds waarin de verpakkende industrie een bijdrage inlegt ten behoeve van de recycling van verpakingsplastic. Gemeenten krijgen uit dit fonds een uitkering, die wordt vastgesteld door een standaardvergoeding per ton te nemen en de gemeenten te compenseren per ingeleverde ton PMD. De (voorlopige) uitkeringen uit dit fonds fluctueren zeer sterk en de hoogte van de uitkeringen per ton wordt per kwartaal vastgesteld, waardoor het erg moeilijk is om hierop te begroten. Daarnaast laat de eindafrekening nog op zich wachten: op dit moment wordt onderhandeld over de afrekeningen over 2015 en 2016. De voorlopige uitkeringen zijn aanzienlijk lager uitgevallen dan verwacht werd gebaseerd op voorgaande jaren. Het is erg moeilijk om te begroten aangezien de bedragen zo sterk fluctueren. Tenslotte is het definitieve bedrag over 2018 nog niet bekend omdat de betaling over het vierde kwartaal nog ontvangen moet worden, maar hier is een inschatting van gemaakt en meegenomen in deze berekening, gebaseerd op de eerdere kwartalen 2018.

Ad 17 - 18. Inkomsten Afvalstoffenheffing

De inkomsten uit de afvalstoffenheffing bestaan uit het vastrecht, DIFTAR-inkomsten wanneer de containers voor GFT en restafval worden aangeboden, en DIFTAR-inkomsten wanneer de milieustraat wordt bezocht. De inkomsten uit het vastrecht zijn nagenoeg conform begroting. De werkelijke inkomsten zijn iets hoger, wat verklaard kan worden door een lagere leegstand dan verwacht en door de oplevering van nieuwbouwwoningen. De inkomsten uit de DIFTAR voor de containers is €20.171 lager dan verwacht. Dit betekent dat er minder containers zijn aangeboden dan waarop was gerekend. Gecombineerd met het hogere aanbod PMD lijkt dit erop te wijzen dat inwoners beter hun afval scheiden.

Ad 19. Opbrengsten milieustraat

De inkomsten uit de milieustraat veel lager dan verwacht, er is een tekort van €66.978. Er zijn twee typen inkomsten uit de milieustraat: opbrengsten van de poorttarieven en inkomsten door vermarkting van waardevol afval, zoals oud ijzer. Per 1 januari 2018 is er een tariefsverhoging doorgevoerd voor de poorttarieven van de milieustraat, waardoor de toegangsprijzen zijn verdubbeld. De begroting 2018 raamde dat hierdoor de inkomsten uit poorttarieven flink zouden stijgen. Deze stijging is echter lager uitgevallen dan verwacht, door een terugloop in het aantal betalende bezoekers. Mogelijk heeft de tariefstijging een afschrikkende werking gehad. Daarnaast zijn de opbrengsten voor de afvalstromen die we verkopen, zoals textiel en ijzer, lager dan verwacht door lagere prijzen per ton.

3. GEVOLGEN VOOR 2019 EN 2020

Verwachte inkomsten 2019

Uit het overzicht blijkt dat er aanzienlijke kostenstijgingen hebben plaatsgevonden in 2018 terwijl tegelijk de inkomsten uit het verpakkingenconvenant en de milieustraat flink tegenvallen. De begroting van 2019 is grotendeels gebaseerd op de begroting van 2018, waarbij het tekort over 2018 nog niet geheel in beeld was. Dit betekent dat ook voor 2019 een tekort verwacht kan worden, deels vanwege tegenvallende vergoedingen uit het verpakkingenconvenant. Hoe hoog de vergoedingen voor 2019 zullen worden is niet te voorspellen, gezien de grote fluctuaties in het verleden. We verwachten dat de inkomsten uit de milieustraat licht zullen stijgen, nu mensen gewend raken aan de nieuwe tarieven. Ook hier is echter de begroting 2019 gebaseerd op de begroting 2018, waardoor een tekort zal ontstaan. Tenslotte zijn de tarieven voor containers voor restafval verhoogd, maar tegelijk het aantal aanbodmogelijkheden teruggebracht. Wat dit precies gaat betekenen voor de inkomsten DITAR is nog moeilijk te voorspellen.

Verwachte uitgaven 2019

Enkele overschrijdingen, zoals de nabetalingen over het voorgaande jaar en de eenmalige kosten voor de ontwikkeling van MijnBlink, zijn incidenteel geweest. Daarom wordt voor 2019 een aanzienlijk lager tekort verwacht dan voor 2018. Andere hogere uitgaven, zoals de verhoging van de transportkosten, zijn structureel. Deze kosten worden enigszins gedempt doordat we minder vaak restafval inzamelen. De frequentie voor papier, PMD en GFT blijft echter gelijk dus dit effect is beperkt. Tenslotte zijn de landelijke afvalstoffenbelastingen gestegen, waardoor de storkosten zullen stijgen. Hier is echter bij vaststelling van de begroting 2019 wel rekening mee gehouden. De verwachting is daarom dat de uitgaven de begroting zullen overschrijden, maar in veel mindere mate dan in 2018. De verrekeningen van de totale uitgaven met de voorschotten voor 2018 hebben al plaatsgevonden en zijn in dit overzicht al meegenomen, waardoor we geen nabetalingen hoeven te verwachten.

Doorkijk 2020

Het vaststellen van de tarieven voor de afvalstoffenheffing vindt altijd plaats voorafgaand aan de start van het betreffende jaar, terwijl de begroting pas in het betreffende jaar zelf wordt goedgekeurd. Dit leidt ertoe dat stijgende kosten of tegenvallende inkomsten niet meer in de tarieven meegenomen kunnen worden. Voor 2020 proberen we de trends eerder inzichtelijk te krijgen, waardoor de tarieven voor 2020 op de meest recente informatie gebaseerd kunnen worden. Op deze manier voorkómen we dat we nogmaals een begrotingsoverschrijding hebben. Dit vraagt echter wel om een verhoging van de afvalstoffenheffing (vastrecht en/of DIFTAR), aangezien de kosten van transport, storten (belastingen) en verwerking stijgen en we voorzichtiger willen zijn met de inschatting van de vergoeding uit het verpakkingenconvenant. Deze lastenverhoging zal vanaf 2020 structureel zijn.

4. ACTIES DIE WORDEN ONDERNOMEN

Het College vindt het onacceptabel dat er op afval een tekort is ontstaan en stelt daarom een aantal acties voor. Aangezien de tarieven voor 2019 al zijn vastgesteld, moeten deze acties leiden tot een gezonde afval-begroting per 2020.

1. Ten eerste wordt gepoogd om meer grip te krijgen op de inkomstenkant, door de discussies binnen het Verpakkingconvenant beter te volgen en de bedragen conservatiever te ramen, waardoor te hoge ramingen worden voorkomen.
2. Met Blink wordt de begrotingscyclus anders ingericht, hierover zijn al gesprekken gaande. Zo verwachten we voortaan voorafgaand aan de vaststelling van de tarieven voor de afvalstoffenheffing (december) een actueel overzicht van de dan geldende tarieven en de voorspellingen voor het komende jaar. Het kan dan niet meer gebeuren dat we ons baseren op verouderde informatie, terwijl de begroting enkele maanden later wordt gepresenteerd met nieuwe gegevens. Daarnaast leunt de P&C cyclus van Blink nog te veel op de meerjarenramingen. We vragen van Blink daarom naast voorgenoemde actualisatie in december ook een actuele complete begroting ruim voorafgaand aan de start van het betreffende jaar.
3. Er volgt een evaluatie van het nieuwe inzamelsysteem waarbij wordt gekeken naar de hoeveelheden aangeboden afval en de scheidingsresultaten (bijvoorbeeld PMD), zodat voor volgende jaren de hoeveelheden aangepast kunnen worden.
4. Van Blink wordt een tijdige indicatie verwacht van nabetalingen en/of verwachte teruggaven, zodat deze nog in het boekjaar kunnen worden verwerkt waar ze bij horen en we niet met onverwachte nabetalingen en verrekeningen worden geconfronteerd in latere jaren.
5. In 2019 zal een keuze aan de Raad worden voorgelegd over de toekomstplannen voor de milieustraat. Eén van de scenario's hierbij is dat er wordt samengewerkt met andere milieustraten in de regio om de voorzieningen en toegangsprijzen meer te harmoniseren. Dit gaat afvaltoerisme tegen en leidt tot hogere bezoekersaantallen.
6. We blijven inzetten op gedragsverandering bij onze inwoners. Door het verminderen van afval en betere afvalscheiding realiseren we een verlaging van de relatief dure stroom van restafval, wat leidt tot een kostenbesparing.

Hoogachtend,

de gemeentesecretaris van Laarbeek, de burgemeester van Laarbeek,

M.J.M. Meertens

F.L.J. van der Meijden.